

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 414/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. L. K. T., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 51/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. L. K. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2012 doručená sťažnosť Mgr. L. K. T., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 51/2011.

Zo sťažnosti vyplýva: „Na Okresnom súde Prešov sa vo veci vedenej pod sp. zn. 12C 155/2006 viedlo na základe žaloby žalobcu... proti mne konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia 1.700.000,- Sk. V konaní som namietal, že v danej veci je právo žalobcu premlčané a že uplynula trojročná objektívna lehota na uplatnenie práva.

Rozsudkom zo dňa 29. 3. 2007 okresný súd zaviazal mňa ako žalovaného o. i. zaplatiť žalobcovi titulom bezdôvodného obohatenia žalovanú sumu spolu s príslušenstvom. Následne Krajský súd v Prešove svojím rozhodnutím zo dňa 11. 6. 2008, č. k. 1Co 112/07-124, rozhodol o mojom odvolaní... tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu a zároveň pripustil dovolanie o otázke, či objektívna premlčacia lehota uvedená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v ktorej sa možno domáhať vydania bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v tzv. zálohe na budúcu kúpnu cenu podľa zmluvy o budúcej zmluve, plynie (prípadne za akých podmienok) aj počas konania začatého na návrh druhého účastníka zmluvy o budúcej zmluve, v ktorom sa tento účastník domáha nahradenia vyhlásenia vôle na uzavretie kúpnej zmluvy podľa § 50a/ ods. 2 Občianskeho zákonníka. Využívajúc svoje právo som podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 30. 11. 2009, č. k. 3Cdo 185/2009-195, zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 11. júna 2008 sp. zn. 1Co 112/2007 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Z rozhodnutia NS SR vyplýva, že zastavené súdne konanie vo veci Okresného súdu Prešov sp. zn. 7C 84/2000 nemá žiaden právny dopad na plynutie premlčacej doby pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Krajský súd uznesením zo dňa 26. 4. 2010, č. k. 1Co 212/2009-231, zrušil rozsudok súdu prvého stupňa, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie...

Okresný súd rozsudkom zo dňa 7. 12. 2010, č. k. 25C 118/10-167... rozhodol tak, že zaviazal žalovaného (mňa) zaplatiť žalobcovi titulom bezdôvodného obohatenia sumu 56.429,66 Eur spolu so 6 % ročným úrokom z omeškania od 13. 5. 2005 do zaplatenia...

Proti... rozsudku som podal... odvolanie. Krajský súd v Prešove o mojom odvolaní rozhodol rozsudkom zo dňa 25. 4. 2012, sp. zn. 18Co 51/2011, tak, že potvrdil rozsudok...

Podľa dôvodov súdnych rozhodnutí súdy vyhovelí žalobe predovšetkým preto, že dospeli k takému právnemu názoru, že nemožno prihliadnúť na moju námietku premlčania, pretože nevrátenie zálohy zníženej o zmluvnú pokutu vo výške 300.000,- Sk považovali s ohľadom na výnimočnosť prípadu za odporujúce dobrým mravom...

Súdy tvrdia, že z obsahu je možné nepochybne vyvodiť môj úmysel poškodiť žalobcu tým, že na základe uplatnenia námietky premlčania si ponechám vo vlastníctve rodinný dom s pozemkom, zmluvnú pokutu vo výške 300.000,- Sk, ale aj zvyšok zálohy vo výške 1.700.000,- Sk. Súdy zdôrazňujú, že nevrátenie zvyšku zálohy na kúpnu cenu sa prieči zásadám čestnosti a spravodlivosti, ktoré sú všeobecne uznávané väčšinou spoločnosti.

Takéto tvrdenie neobstojí, nemá logiku. Každé vznesenie námietky premlčania spôsobuje, že nedôjde k vráteniu dlžnej čiastky. Vznesenie námietky premlčania je len uplatnením práva, ktoré je zakotvené v zákone. Žalobca bol tým z účastníkov pôvodnej zmluvy o budúcej zmluve, ktorý ju porušil. Ja som chcel, aby sa kúpna zmluva uzavrela, ale neskôr som stratil záujem na vedení ďalších sporov a zobral som žalobu o nahradenie prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy späť. Aj vtedy som vlastne len uplatnil svoje právo disponovať svojou žalobou. Žalobca už v tej dobe bol zastúpený právnym zástupcom a mal dosť času v premlčacej lehote na podanie žaloby na súde o vydanie bezdôvodného obohatenia. Nie ja som podaním námietky premlčania spôsobil, že nedošlo k vráteniu poskytnutej zálohy, ale žalobca, resp. jeho právny zástupca oneskoreným podaním žaloby. Okrem toho stále až do späťvzatia mojej žaloby o nahradenie prejavu vôle mohol so mnou uzavrieť riadnu kúpnu zmluvu.

Takýmito okolnosťami sa mal súd zaoberať pri hodnotení skutkových zistení a prijatí právnych záverov.

Už v čase uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve som mal dlh, ktorý bol zabezpečený záložným právom na môj rodinný dom. Zo zálohy poskytnutej žalobcom som dlh splatil a nemal som peniaze na vrátenie zálohy po tom, čo žalobca odstúpil od uzavretia kúpnej zmluvy. Je pravda, že som žalobcovi ponúkal predaj predmetnej nehnuteľnosti aj po zastavení konania vo veci o nahradenie prejavu vôle na kúpnej zmluve za iných podmienok než v čase uzavretia zmluvy o budúcej zmluve. Toto však nemožno hodnotiť ako

memorálne a nečestné, lebo pôvodnú zmluvu sme mali uzavrieť najneskôr 30. 3. 2000 a žalobu o nahradenie prejavu vôle som zobral späť v roku 2005. Za päť rokov sa zmenili ceny nehnuteľností tak výrazným spôsobom, že by nebolo spravodlivé odo mňa požadovať, aby som nehnuteľnosť predal žalobcovi za cenu dohodnutú v roku 2000, aj s ohľadom na to, že nie ja som od uzavretia zmluvy odstúpil, ale práve žalobca.“

Sťažovateľ tiež uvádza, že: „Žalobca sa v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 7C 84/2000 domáhal proti mne vrátenia toho istého nároku (preddavku) na základe rovnakých skutkových okolností. Vtedy odo mňa žiadal vrátenie sumy 2.000.000,- Sk. Jeho žaloba bola zamietnutá a už v priebehu tohto konania som tvrdil, že právoplatné rozhodnutie vo veci 7C 84/2000 tvorí prekážku veci právoplatne rozhodnutej aj pre toto konanie. Túto námietku som uvádzal počas konania pred súdmi prvého i druhého stupňa, dokonca aj na Najvyššom súde SR v podanom dovolaní, avšak Najvyšší súd SR mi neprisvedčil. Napriek tomu sa domnievam, že toto konanie nemalo vôbec prebiehať s poukazom na § 159 O. s. p., lebo sa o veci právoplatne rozhodlo a malo byť zastavené.“

Podľa sťažovateľa je rozsudok krajského súdu sp. zn. 18 Co 51/2011 z 25. apríla 2012 v rozpore s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a tvrdí, že „... ak súd konal inak ako v rozsahu a spôsobom, ktorý mu predpisuje zákon, porušil naše ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie. Závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodnutí riadil, sú zjavne neodôvodnené a svojvoľné.

Extrémny nesúlad v právnych záveroch všeobecných súdov s vykonanými skutkovými zisteniami vidím v tom, že bolo nesporne preukázané to, že:

1) žalobca sa v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 7C 84/2000 domáhal proti mne vrátenia toho istého nároku (preddavku) na základe rovnakých skutkových okolností;

2) uplatnil som si námietku premlčania podľa zákona bez toho, aby bola v rozpore s dobrým mravom.

Podľa mňa je totiž nepodstatné a právne irelevantné to, či súdy označovali vrátenie žalovanej čiastky ako vrátenie zálohy kúpnej ceny alebo ako bezdôvodné obohatenie.

V každom prípade išlo o ten istý nárok, ktorý bol uplatnený v súdnom konaní pod sp. zn. 7C 84/2000 a preto toto konanie vo veci sp. zn. 25C 118/2010 malo byť zastavené. Súdny bez ohľadu na moje námietky v tejto veci konali šesť rokov (napokon súc aj viazaní právnym názorom Najvyššieho súdu SR uvedenom v rozhodnutí o dovolaní zo dňa 30. 11. 2009, č. k. 3Cdo 185/2009-195). Právny názor o tom, že nejde o prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle § 159 ods. 3 OSP je v príkrom rozpore so zákonom i platnou judikatúrou. Totožnosť veci je totiž daná jednak totožnosťou účastníkov, jednak totožnosťou predmetu rozhodovania. Totožnosť účastníkov konania je nepochybná a totožnosť predmetu rozhodovania je daná samotnou vecou, nárokom žalobcu na vrátenie zaplatených peňazí žalobcom pri uzavretí zmluvy o budúcej zmluve, či už je táto peňažná čiastka označovaná ako nevrátená záloha alebo bezdôvodné obohatenie. Dokonca aj súdy vo svojich rozhodnutiach označujú toto bezdôvodné obohatenie ako zálohu (viď č. l. 9 rozsudku KS v Prešove zo dňa 25. 4. 2012).

Ako svojvoľné vidím aj závery súdu o vznesení mojej námietky premlčania v rozpore s dobrým mravom. Ako som už uviedol, tvrdenie, že priamy úmysel poškodiť žalobcu je možné vyvodit' z môjho cieľa ponechať si vlastníctvo k domu získané za peniaze žalobcu, nemá oporu vo vykonaných dôkazoch. Môj úmysel riadne smeroval k odpredaju domu a žalobca bol tým, kto porušil zmluvu o budúcej zmluve, resp. od nej odstúpil. To, že som dom chcel predat', aj keď žalobca stým nesúhlasil, som preukázal tým, že som podal žalobu o nahradenie jeho prejavu vôle na kúpnej zmluve. Ani po podaní žaloby žalobca zmluvu nechcel uzavrieť. Žalobca ma sám vystavil do situácie, že som mu nemohol vrátiť peniaze, ktoré mi poskytol ako zálohu na kúpu nehnuteľností. Už v čase uzavretia zmluvy o budúcej zmluve dobre vedel, že mám dlh a práve ním poskytnutá záloha slúžila na jeho vyplatenie. Tým, že so mnou zmluvu neuzavrel, získal proti mne titul na plnenie a snažil sa zabezpečiť si rozsudok, aby mi mohol exekúovať dom (praktiky podobné bytovej mafii). Podával proti mne iné žaloby a dokonca i trestné oznámenia. Ja som sa s ním nechcel súdiť, chcel som dostať svojim záväzkom zo zmluvy o budúcej zmluve. Počas sporov so žalobcom som na základe predbežných opatrení mal po celý čas uložený zákaz dispozície s rodinným domom. Nemal som žiadne finančné prostriedky a aj to bol dôvod, prečo som zobral žalobu o nahradenie prejavu vôle späť. Uplatnil som si vlastne len svoje právo disponovať so žalobou. Aj po späťvzátí žaloby som žalobcovi ponúkal mimosúdnu dohodu.

V prípade, ak nešlo o prekážku res iudicata, mal žalobca včas podať žalobu a nebol by som môcť účinne vzniesť námietku premlčania. Žalobca však podľa súdov lehotu na podanie žalobu zmeškal, žalobu podal oneskorene a ja som využil právo, ktoré mi dáva zákon a podľa § 100 ods. 1 OSP som námietku premlčania vzniesol. Podľa tohto ustanovenia ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.“.

Vo vzťahu k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľ uvádza, že: *„Pokiaľ sa týka porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, domnievam sa, že toto moje právo bolo porušené zásadným spôsobom, pretože dôkazy, ktoré bolo treba vykonať na súdnych pojednávaniach pri korektnej príprave pojednávania mohli byť vykonané na dvoch maximálne troch pojednávaniach a vec mohla byť do jedného roka skončená, samozrejme za predpokladu konania súdov bez zbytočných subjektívnych prieťahov spočívajúcich v bezdôvodnom odročovaní veci, nesústreďenom dokazovaní a nesprávnych právnych záveroch. Dĺžka tohto konania je podľa mňa neprimeraná skutkovým okolnostiam celého prípadu a právnemu posúdeniu.“.*

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 18Co/51/2011 porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa článkov 46 ods. 1, 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. 4. 2012, sp. zn. 18Co/51/2011, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva nemajetková ujma vo výške 20.000 Eur.

Krajský súd v je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 1.312,90 Eur na účet právneho zástupcu... v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 51/2011.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 51/2011

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

K porušeniu týchto práv malo podľa sťažovateľa dôjsť odôvodnením rozsudku krajského súdu, keďže právne závery, ktorými sa krajský súd riadil, sú zjavne neodôvodnené a svojvoľné a sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami.

Sťažovateľ namieta, že všeobecné sudy vo veci konali napriek tomu, že podľa jeho názoru malo byť konanie zastavené z dôvodu prekážky veci rozhodnutej a námietka premlčania, ktorú vzniesol, nebola v rozpore s dobrými mravmi.

Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že išlo o prekážku veci rozhodnutej a konanie malo byť z toho dôvodu zastavené, ústavný súd poukazuje na nasledujúcu relevantnú časť odôvodnenia rozsudku krajského súdu: „Žalovaný namietal v preskúmvanej veci aj prekážku veci rozhodnutej (rei iudicata), avšak táto otázka bola vyriešená s konečnou platnosťou právnym názorom Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Cdo 185/2009 z 30. 11. 2009. Dovolací súd sa stotožnil s právnym názorom vysloveným súdom prvého stupňa a Krajským súdom v Prešove v rozsudku č. k. 1Co 113/07 z 11. 6. 2008 a zaujal právny názor, že v preskúmvanej veci nejde o prekážku veci rozhodnutej, pretože predmet konania sa vo veci 7C 84/00 sa neopiera o rovnaké skutkové okolnosti.“ Ústavný súd zároveň poukazuje na nasledujúcu časť odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 185/2009 z 30. novembra 2009 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“), na ktoré sa odvoláva krajský súd: „Právoplatné rozhodnutie tvorí prekážku už raz rozsúdenej veci vtedy, ak v novom konaní ide o to isté, o čo išlo v prechádzajúcom rozhodnutí; musí ísť o totožnosť osôb a aj o totožnosť predmetu konania, opierajúci sa o rovnaké skutkové okolnosti.

Dovolací súd je zhodného názoru ako odvolací súd, že žalovaným označené rozhodnutie súdu (vo veci vedenej pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 7 C 84/2000) nezakladá pre toto konanie prekážku veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O. s. p.), nakoľko v ich prípade sa predmet konania neopiera o rovnaké skutkové okolnosti. Vo veci Okresného súdu Prešov vedenej pod sp. zn. 7 C 84/2000 bola povinnosť žalovaného vrátiť bezdôvodné obohatenie vyvodzovaná z neplatného právneho úkonu, alternatívne z dôvodu zániku záväzku v zmysle § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka (záväzok zo zmluvy o budúcej zmluve zaniká, pokiaľ okolnosti, z ktorých jej subjekty pri vzniku záväzku vychádzali, sa do tej miery zmenili, že nemožno spravodlivo považovať, aby sa zmluva uzavrela) a tiež z potvrdení o zaplatení preddavku. V prejednávanej veci (ktorá je predmetom dovolacieho prieskumu) povinnosť žalovaného vrátiť bezdôvodné obohatenie sa vyvodzuje len z dôvodu nenaplnenia obsahu zmluvy o budúcej zmluve v tom, že kúpna zmluva nebola uzavretá

v lehote, ktorá bola dohodnutá v zmluve o budúcej zmluve a ani neskôr spôsobom stanoveným v § 50a ods. 2 Občianskeho zákonníka. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. d/ O. s. p.“

Ústavný súd z vyžiadaných spisov okresného súdu sp. zn. 7 C 84/2000 a sp. zn. 12 C 155/2006 zistil, že Ing. J. P. sa v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 7 C 84/2000 domáhal voči sťažovateľovi ako žalovanému zaplatenia 2 000 000 Sk, ktoré poskytol sťažovateľovi ako preddavok na kúpnu cenu za nehnuteľnosť v súlade so zmluvou o budúcej zmluve. Zaplatenie sumy 2 000 000 Sk odôvodňoval právom na vydanie bezdôvodného obohatenia, keďže podľa jeho názoru bola zmluva o budúcej zmluve neplatná, resp. z dôvodu zániku záväzku v zmysle § 50a ods. 3 Občianskeho zákonníka. Naproti tomu v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 12 C 155/2000 sa Ing. J. P. ako žalobca domáhal voči sťažovateľovi ako žalovanému zaplatenia sumy 1 700 000 Sk z dôvodu, že kúpna zmluva nebola uzatvorená v lehote, ktorá bola dojednaná v zmluve o budúcej zmluve.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že právny názor krajského súdu, navyše podporený aj názorom najvyššieho súdu o tom, že nejde o prekážku veci rozhodnutej, nie je v rozpore so zisteným skutkovým stavom, tak ako to tvrdí sťažovateľ.

Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že námietka premlčania nebola v rozpore s dobrými mravmi, ústavný súd poukazuje na nasledovnú časť odôvodnenia rozsudku krajského súdu: „Otázku, s ktorou je potrebné sa vyporiadať a ktorou sa zaoberal aj súd prvého stupňa je, či vznesenie námietky premlčania žalovaným bolo, alebo nebol, v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka a či bolo potrebné na túto námietku v konaní prihliadať, prípadne či jestvujú také výnimočné okolnosti, pre ktoré by na túto námietku bolo možné aj neprihliadnuť.“

Súd prvého stupňa vyhovel žalobe a uložil žalovanému povinnosť vrátiť žalobcovi sumu 1.700.000,- Sk s príslušenstvom z titulu vrátenia prevzatia zálohy na kúpnu cenu nehnuteľnosti, k odpredaju ktorej nedošlo a nehnuteľnosť zostala naďalej vo vlastníctve žalovaného. Na vznesenú námietku premlčania neprihliadol, pretože nevrátenie tejto

zálohy, zníženej o zmluvnú pokutu vo výške 300.000,- Sk považoval s ohľadom na výnimočnosť prípadu, za odporujúce dobrým mravom.. S týmto právnym záverom sa odvolací súd stotožňuje.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka je všeobecným ustanovením hmotno-právnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, že tomu tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Pokiaľ ide o výkon práva, ktoré dáva účastníkovi priamo právny predpis, prichádza do úvahy aplikácia tohto ustanovenia iba vo výnimočných prípadoch.

Dobrymi mravmi sa rozumie podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú nemennosť, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných.

Týmto normám zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva, lebo inštitút' premlčania prispieva k istote v právnych vzťahoch a je inštitútom zákonným a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa podľa zákona premlčuje. Ak by však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku bol iba prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by pre neho zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu, jednalo by sa o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Znaky priameho úmyslu poškodiť druhého účastníka možno odvodiť iba z konkrétnych okolností za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená. Tieto okolnosti musia byť pritom vo výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, ako je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. (Rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 2905/99 a 21 Cdo 992/99)

Ako vyplýva z obsahu spisu, v čase uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve o odpredaji predmetných nehnuteľností, bola predmetná nehnuteľnosť vo vlastníctve spoločnosti Capital v. o. s. Košice na základe zabezpečenia vrátenia poskytnutej sumy 600.000,- Sk

žalovanému. Žalovaný použil finančné prostriedky žalobcu na úhradu tohto dlhu, na základe čoho mu bol rodinný dom s pozemkom vrátený uvedenou spoločnosťou do vlastníctva. Keďže medzi účastníkmi nedošlo k odpredaju predmetnej nehnuteľnosti, vlastníctvo rodinného domu s pozemkom zostalo žalovanému a tento odmieta vrátiť aj prevzatú zálohu na kúpnu cenu, ktorú sám žalobca znížil už o dojednanú zmluvnú pokutu 300.000,- Sk, uplatnením námietky premlčania. Z obsahu spisu je možné nepochybné vyvodit' úmysel žalovaného poškodiť žalobcu tým, že na základe uplatnenej námietky premlčania si ponechá vo vlastníctve rodinný, dom s pozemkom, ktorý mal byť predmetom uzavretia kúpnej zmluvy, zmluvnú pokutu vo výške 300.000,- Sk ale aj zvyšok zálohy na kúpnu cenu vo výške 1.700.000,- Sk. Takýto výkon subjektívneho práva je možné jednoznačne kvalifikovať ako výkon práva ktorý je rozpore s dobrými mravmi. Už samotná zmluvná pokuta sa prieči dobrým mravom, avšak jej vrátenie nie je predmetom tohto konania. Nevrátenie zvyšku zálohy na kúpnu cenu vo výške 1.700.000,- Sk (56.429 eur) sa prieči zásadám čestnosti a spravodlivosti, ktoré sú všeobecne uznávané väčšinou spoločnosti. Premlčaním právo na vydanie bezdôvodného obohatenia nezaniklo, jestvuje, iba zákon v ustanovení § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka neumožňuje premlčané právo priznať autoritatívnym rozhodnutím súdu. Za výnimočných okolností, ak by výkon práva namietal premlčanie uplatneného nároku bolo iba prostriedkom, umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného úmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo pre neho vedľajšie, je možné posudzovať uplatnenie námietky premlčania aj podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Je treba uviesť, že žalovaný si uplatnil nárok na splnenie povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu v konaní 10C 502/2000 dňa 12. 7. 2000. Na tejto žalobe trval iba určitú dobu, avšak bez uvedenia konkrétneho dôvodu, po uplynutí premlčacej lehoty v priebehu tohto konania na uplatnenie práva na vrátenie bezdôvodného obohatenia, zbral žalobu späť a konanie bolo zastavené. V uvedenom konaní sa konalo aj o právach a povinnostiach žalobcu a žalobca nemohol predpokladať, že vo veci nebude vydané meritórne rozhodnutie. Ak by bolo vo veci rozhodnuté v merite veci, bola by premlčacia lehota po celú dobu konania spočívala podľa § 112 Občianskeho zákonníka, a v takomto prípade by bolo zrejmé podľa výsledku, či je dôvod na vrátenie preddavku na kúpnu cenu, alebo by bol nahradený prejav vôle – t. j. kúpna zmluva podľa podmienok dohodnutých medzi účastníkmi v zmluve

o budúcej zmluve zo dňa 6. 12. 1999. Po ukončení veci by lehota na uplatnenie práva z bezdôvodného obohatenia ďalej plynula. Priamy úmysel žalovaného, poškodiť žalobcu ako druhej zmluvnej strany, je možné vyvodit' z jeho cieľa a to ponechať si vlastníctvo k domu, ktoré získal za peniaze žalobu, (nehnutelnosť na základe zabezpečovacieho prevodu práva patrila v čase uzavretia zmluvy o budúcej zmluve spoločnosti Capital v. o. Košice, ako aj ponechať si celý zaplatený preddavok na kúpnu cenu vo výške 2.000.000,- Sk. Tento úmysel je možné vyvodit' práve z správania sa žalovaného v konaní 10C 502/00, kedy účel, ktorý mal byť splnený žalobou v tomto konaní, dosiahnuť predaj domu podľa podmienok dohodnutých v zmluve o budúcej zmluve, ostal pre neho vedľajší a bez významu, o čom svedčí späťvzatie žaloby bez uvedenia dôvodu, a takéto správanie je možné považovať iba za zámienku, aby uplynula premlčacia lehota a žalovaný si ponechal vlastníctvo k nehnuteľnostiam a zároveň vznesením námietky premlčania aj zálohu na kúpnu cenu vo výške 2.000.000,- Sk. Takýto výkon subjektívneho práva namietat' premlčanie považuje aj odvolací súd za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, ktoré je nemorálne a nečestné a priznanie takéhoto subjektívne práva žalovanému by bolo priamo v rozpore so zásadou spravodlivosti. Žalovanému tým, že nedošlo k uzavretiu kúpnej zmluvy o odpredaji nehnuteľností nevznikla žiadna škoda, pretože nehnuteľnosť získal do svojho vlastníctva len vďaka peniazom od žalobcu, táto mu ostala vo vlastníctve, dokonca vo vyššej hodnote, než bola dohodnutá kúpna cena v zmluve o budúcej zmluve a sám potvrdil v odvolaní, že žalobcovi ponúkal kúpu predmetnej nehnuteľnosti aj po zastavení konania vo veci 10C 502/2000 ale už za iných podmienok, než v čase uzavretia zmluvy o budúcej zmluve, s ohľadom k zmene cenových relácii nehnuteľností. Za týchto okolností vznesenie námietky premlčania žalovaným je potrebné kvalifikovať ako konanie nemorálne, nečestné, zjavne poškodzujúce druhú stranu zmluvy o budúcej zmluve, a takýto výkon práva nemôže požívať právnu ochranu. Uplatnenie námietky premlčania považuje aj odvolací súd podľa § 3 Občianskeho zákonníka v rozpore s dobrými mravmi a prihliadnutie k nej a nepriznanie vrátenia zaplatenej zálohy na kúpnu cenu v tak značnej výške by bolo zjavne v rozpore aj so zásadou spravodlivosti a rovnosti účastníkov predmetného právneho vzťahu. Je treba poukázať v tomto smere aj na ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje prihliadať na námietku premlčania z neplatnej alebo zrušenej zmluvy len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat'. Práve toto zákonné ustanovenie

preklenulo výkladové ťažkosti z minulosti v tej súvislosti, že vydanie veci uplynutím času nebolo pre nepremlčateľnosť vlastníckeho práva ohrozené, zatiaľ do vydania peňažného plnenia premlčaniu podliehalo. Odvolací súd je toho názoru, že túto zásadu je možné aplikovať aj v predmetnej veci.“

Ústavný súd sa s takýmto záverom krajského súdu v plnom rozsahu stotožňuje a uvádza, že zásada výkonu práv v súlade s dobrými mravmi je princíp, ktorý umožňuje v odôvodnených prípadoch zmierňovať tvrdosť zákona a dáva súdu priestor na uplatnenie pravidiel slušnosti. Ústavný súd si dôkladne preštudoval spis okresného súdu sp. zn. 25 C 118/2010 a konštatuje, že krajský súd tým, že posúdil námietku premlčania, ktorú uplatnil sťažovateľ v rozpore s dobrými mravmi, vniesol do konania spravodlivosť, ktorá musí byť v konaní pred súdmi, ktoré interpretujú a aplikujú právo, prítomná.

Jednou z neoddeliteľných súčastí princípu právnej istoty v demokratickom a právnom štáte je aj garancia, že ak sa fyzická osoba alebo právnická osoba využijúc svoje základné právo na súdnu ochranu obráti so svojím návrhom na nezávislý a nestranný súd, má právo, aby súd o jej návrhu rozhodol a svoj právny názor vyjadril vo forme zákonného rozhodnutia. Na túto skutočnosť pamätá aj generálna právna norma civilného procesu (Občianskeho súdneho poriadku) v ustanovení § 157 ods. 2, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť s prihliadnutím na okolnosti každej veci.

Po preštudovaní rozsudku krajského súdu a s ním súvisiaceho spisového materiálu dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd v namietanom uznesení zaujal svoj názor k oboj podstatným námietkam, ktoré boli dôvodom odvolania podaného sťažovateľom, poukázal na to, akými zákonnými ustanoveniami sa riadil a aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnemu názoru.

Ústavný súd sa s vysloveným právnym názorom krajského súdu vo vzťahu k oboj námietkam sťažovateľa plne stotožňuje a nepovažuje ho za právny názor, ktorý je v extrémnom nesúlade so zisteným skutkovým stavom.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v sťažnosti, ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedenými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

Citované rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým krajský súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozsudku krajského súdu a namietaným porušením základného práva

sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 112/05).

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 51/2011

K porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy malo podľa sťažovateľa dôjsť tým, že dĺžka konania je absolútne neprimeraná skutkovým a právnym okolnostiam celej veci.

V konaní o sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nečinnosťou všeobecného súdu považuje ústavný súd za účinný prostriedok nápravy namietaného protiprávneho stavu, ktorý má sťažovateľ k dispozícii pred podaním sťažnosti ústavnému súde, sťažnosť proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov predsedovi súdu.

Podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) sťažnosť môže podať účastník konania alebo strana v konaní. Sťažnosť na postup súdu môže smerovať proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Podľa § 63 ods. 1 zákona o súdoch sťažnosti vybavuje predseda príslušného súdu, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Účelom sťažnosti proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa zákona o súdoch nie je potvrdenie stavu, ktorý nie je v súlade s právom zaručeným čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale poskytnutie príležitosti súdu, aby sám urobil nápravu a odstránil protiprávny stav zapríčinený nesprávnym postupom alebo svojou nečinnosťou (m. m. II. ÚS 64/97, I. ÚS 20/05). Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že účinne využil označený právny prostriedok nápravy podľa zákona o súdoch, alebo ak preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Zo sťažnosti nevyplýva, že sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi krajského súdu sťažovateľom podaná bola. Sťažovateľ zároveň v sťažnosti neuvádza žiadne argumenty, ktorými by preukázal, že podmienku nevyužitia tohto prostriedku ochrany svojho základného práva nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto mu ústavný súd nemôže nesplnenie tejto podmienky v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde odpustiť.

Uvedené skutočnosti taktiež zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa pre jej neprípustnosť.

Ústavný súd taktiež poukazuje na svoju konštantnú judikatúru (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03), z ktorej vyplýva, že ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) ešte trvalo.

Sťažovateľ v petite sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená 24. mája 2012, namietal tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní, ktoré právoplatne skončilo 30. apríla 2012.

Ústavný súd konštatuje, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už tvrdené porušovanie označeného základného práva sťažovateľa krajským súdom netrvalo a konanie, v ktorom malo dochádzať k zbytočným priet'ahom, bolo skončené skôr, ako sa sťažovateľ domáhal nápravy podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Tento skutkový stav a účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (t. j. odstránenie stavu právnej neistoty) by boli tiež dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2012